

Świat i ludzie

POLSKIE KORZENIE

W wielu miejscach na świecie wybitni Polacy zostawili po sobie ślad. Opowiadamy o tym w cyklu artykułów.

Po nauki do Padwy

Uniwersytet Padewski powstał w 1222 roku. Wykształcenie zdobyło tu wielu wybitnych Polaków, o czym świadczą liczne herby w krużgankach.

Tekst: Katarzyna Rygiel
Konsultacja naukowa: dr Olga Kucharczyk

Włoska uczelnia zajmuje piąte miejsce na liście najstarszych uniwersytetów funkcjonujących nieprzerwanie do naszych czasów. Od początku kształciła przyszłych polityków, lekarzy, myślicieli, naukowców i literatów. Pierwsi polscy studenci pojawili się tutaj już w XIII wieku. Z czasem było ich coraz więcej: w wieku XVI – około 1400, w XVII – 1600! Najczęściej kończyli prawo i medycynę. Tak przygotowani mogli później sprawować najważniejsze urzędy w kraju.

Urzędnicy królewscy

W XVI i XVII wieku na królewskim dworze roiło się od wykształconych w Padwie urzędników: marszałków, kanclerzy, sekretarzy i podskarbi wielkich koronnych. Wystarczy wspomnieć marszałka na dworze Zygmunta Augusta – Jana Firleja, sekretarzy wielkich koronnych: Jana Łaskiego i Stanisława Hozjusza na dworze króla Zygmunta Starego czy Jana Gembickiego na dworze Jana Kazimierza. Osobistym sekretarzem króla Zygmunta Starego był z kolei Marcin Kromer, historyk, pisarz i dyplomata. Mówiąc o osobach z najbliższego otoczenia monarchów, trudno pominąć lekarzy królewskich. Słynnym medykiem był Wojciech Oczko – dbający o zdrowie Stefana Batorego i Zygmunta III Wazy.

Kaplica Polska

Na Uniwersytecie Padewskim działała tzw. nacja polska – stowarzyszenie zrzeszające polskich studentów. Dzięki ich staraniom w Papieskiej Bazylice św. Antoniego w Padwie powstała kaplica upamiętniająca związki Polaków z tym miastem. Obecnie w kaplicy zobaczyć można popiersia dyplomaty Erazma Kretkowskiego (zabytek z 1558 roku) i króla Jana III Sobieskiego (1906), a także malowidła Tadeusza Popiela z 1899 roku.

Kto był kim na dworze

marszałek wielki koronny – najważniejszy urzędnik w dawnej Polsce, dbający o bezpieczeństwo króla

kanclerz wielki koronny – kierował kancelarią królewską i odpowiadał za politykę zagraniczną

sekretarz wielki koronny – odczytywał na sejmie uchwały senatu i pisma królewskie

hetman wielki koronny – był zwierzchnikiem wojsk, zastępował króla w dowodzeniu armią

podskarbi wielki koronny – nadzorował skarb i mennicę państwową

zaczął tworzyć w języku łacińskim. Po powrocie z Włoch objął stanowisko sekretarza króla Zygmunta Augusta. Później osiadł w Czarnolesie (nieдалeko Radomia), by poświęcić się twórczości literackiej już w języku ojczystym.

Mąż stanu

Przyjacielem Kochanowskiego z okresu studiów był Jan Sariusz Zamoyski (1542–1605). Ukończył prawo, a przez rok sprawował nawet funkcję rektora studentów tego kierunku, dbając o warunki ich życia i poziom nauczania. O jego zasługach mówi napis na tablicy wmurowanej w ścianę najstarszej sali wykładowej Aula Magna: „Janowi Sariuszowi Zamoyskiemu, synowi Stanisława starosty bełskiego i dowódcy jazdy królewskiej, panu Polakowi, dobrze zasłużonemu rektorowi obojga praw przyznał i dedykował Uniwersytet Prawników w Kalendy wrześnie 1564 r.”

W kraju Zamoyski został sekretarzem Zygmunta Augusta. Za panowania Stefana Batorego i Zygmunta III Wazy jednocześnie pełnił dwa najwyższe urzędy w Rzeczypospolitej – kanclerza i hetmana wielkiego koronnego. Do historii przeszło jego słynne zdanie „Padwa uczyniła mnie mężem”.

Sławny astronom

W 1501 roku studia medyczne w Padwie rozpoczął Mikołaj Kopernik (1473–1543), w przyszłości twórca przełomowej teorii, zgodnie z którą to Ziemia krąży wokół Słońca, a nie odwrotnie. Nie uzyskał jednak tytułu doktora, a jedynie stopień, który pozwalał mu na wykonywanie zawodu. Jednocześnie kontynuował prawo, które wcześniej studiował w Bolonii.

Poeta z Czarnolasu

W Padwie pobierał także nauki wybitny przedstawiciel polskiego renesansu, Jan Kochanowski (1530–1584). W czasie studiów filologicznych

Materiał powstał we współpracy z Narodowym Instytutem Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA, www.polonika.pl